

Obsah

Předmluva	13
Úvod	15
1 HISTORIE PORADENSKÝCH SLUŽEB VE ŠKOLSTVÍ	19
1.1 Historie poradenských služeb ve světě	21
1.2 Historie poradenských služeb v ČR	23
1.3 Současnost poradenských služeb v ČR	25
2 PORADENSTVÍ	29
2.1 Výchovní poradenství	30
2.2 Úrovně poradenství	32
2.3 Poradenský proces	33
2.4 Formy poradenské pomoci	33
2.5 Fáze poradenského procesu	34
2.6 Vztah poradce a klienta	36
2.7 Zásady při práci s klientem	39
3 PRÁVNÍ RÁMEC PORADENSKÝCH SLUŽEB VE ŠKOLE	44
4 PORADENSKÝ SYSTÉM V ČESKÉ REPUBLICE	49
4.1 Poradenská zařízení a instituce v resortu školství	50
4.2 Resortní útvary MŠMT	51
5 PORADENSKÉ SLUŽBY VE ŠKOLE	53
5.1 Koncepce poradenských služeb poskytovaných ve škole	55
5.2 Pracovníci poskytující poradenské služby ve škole	56
5.2.1 Výchovní poradce	56
5.2.2 Školní metodik prevence	57
5.2.3 Školní psycholog	59
5.2.4 Školní speciální pedagog	61
5.3 Školní poradenské pracoviště a modely poradenských služeb ve škole	62
5.4 Multidisciplinární spolupráce ŠPP	64

5.5	Dostupnost odborníků ve středním vzdělávání	65
6	ŠKOLSKÁ PORADENSKÁ ZAŘÍZENÍ	67
6.1	Pedagogicko-psychologická poradna	67
6.2	Speciálně pedagogické centrum	68
6.3	Středisko výchovné péče	69
7	SPOLUPRÁCE S DALŠÍMI SUBJEKTY	71
7.1	Odbor sociálně právní ochrany dětí	71
7.2	Informační poradenská střediska při úřadech práce	71
7.3	Další organizace	72
8	CÍLOVÁ SKUPINA KLIENTŮ	74
8.1	Vymezení adolescence	74
8.2	Adaptační potíže studentů při přechodu na střední školu	75
8.2.1	Adolescent a škola	76
8.2.2	Maladaptace studijní	77
8.2.3	Maladaptace sociální (společenská)	78
8.2.4	Maladaptace rodinných a partnerských vztahů	79
8.3	Tendence k rizikovému chování	81
9	OSOBNOST PORADCE	83
9.1	Obecné předpoklady pracovníka pomáhající profese	83
9.2	Pedagogická způsobilost	85
9.3	Poradenské dovednosti	86
9.4	Odborné znalosti	86
9.5	Osobnostní vlastnosti	87
9.6	Kontroverze rolí	88
9.7	Profesní zátěž výchovného poradce	91
10	KVALIFIKACE A VZDĚLÁVÁNÍ VÝCHOVNÝCH PORADCŮ	93
10.1	Specializační studium pro výchovné poradce	93
10.2	Další vzdělávání výchovných poradců	95
10.3	Začlenění odborníků v profesních organizacích	97
11	PODMÍNKY PRO POSKYTOVÁNÍ PORADENSKÝCH SLUŽEB VE ŠKOLE	100
11.1	Prostory a vybavení	100

11.2	Časová dostupnost služeb	101
11.3	Úvazek výchovného poradce	101
11.4	Publicita výchovného poradenství	103
11.5	Platové ohodnocení	104
12	ČINNOSTI VÝCHOVNÉHO PORADCE	107
12.1	Standardní činnosti výchovného poradce	108
12.1.1	Poradenská činnost	108
12.1.2	Metodická a informační činnost	109
12.1.3	Diagnostická činnost	109
12.2	Okruhy nejvíce frekventovaných činností	110
12.2.1	Preventivní činnosti poradenských pracovníků školy	112
12.2.2	Záškoláctví	114
12.2.3	Změna oboru studia a přestup na jinou školu	116
12.2.4	Šikana a kyberšikana	117
12.2.5	Kariérové poradenství	119
12.2.6	Podpora žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	120
12.2.7	Činnosti vyžadující spolupráci s jinými odborníky	122
13	ETICKÉ ASPEKTY PROFESY	124
13.1	Etické zásady poradenské práce	125
13.2	Etický kodex	127
13.3	Dokumentace a nakládání s důvěrnými daty	128
13.4	Informovaný souhlas	129
13.5	Generální souhlas	130
14	VÝCHOVNÉ PORADENSTVÍ V ZAHRANIČÍ	132
14.1	Školní poradce ve Slovinsku	132
14.2	Školní pedagog v Polsku	134
14.3	Výchovný poradce v USA	136
14.4	Výchovný poradce na Islandu	137
15	SOUČASNÝ OBRAZ VÝCHOVNÉHO PORADENSTVÍ NA STŘEDNÍCH ŠKOLÁCH JAKO PŘEDMĚT VÝZKUMU	143
15.1	Metodologický přístup	144
15.2	Charakteristika výzkumného souboru	145
15.3	Metody výzkumu a analýzy dat	147
15.3.1	Dotazníkové šetření	148

15.3.2	Formulace hypotéz	149
15.3.3	Hloubkové rozhovory	149
15.4	Etické otázky výzkumu	153
15.5	Vztah mezi výzkumníkem a zkoumanou oblastí	154
16	VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ MEZI VÝCHOVNÝMI PORADCI	155
16.1	Stručná charakteristika zkoumaných škol, výchovných poradců a podmínek	156
16.1.1	Charakteristika zkoumaných škol	156
16.1.2	Charakteristika výchovných poradců	158
16.1.3	Podmínky pro poradenskou činnost	160
16.2	Vyhodnocení a interpretace hypotéz	170
16.3	Názory výchovných poradců	181
16.3.1	Činnosti výchovného poradce	181
16.3.2	Motivace poradce k vykonávání činnosti	185
16.3.3	Vnímání role a postavení poradce v systému školy	187
16.3.4	Kvalifikace a další vzdělávání výchovných poradců.	190
16.3.5	Podmínky a zabezpečení poradenských služeb ve škole	193
16.3.6	Slabé stránky poradenské práce	197
16.3.7	Silné stránky poradenské činnosti	199
17	SHRNUTÍ A ZÁVĚRY	201
17.1	Charakteristika poradců	201
17.2	Motivace k výkonu funkce	202
17.3	Postavení výchovného poradce v systému školy	202
17.4	Personální zabezpečení poradenských služeb ve škole	203
17.5	Okruhy nejčastěji vykonávaných činností výchovného poradce	204
17.6	Spolupráce s poradenskými subjekty v regionu	205
17.7	Podmínky pro poradenskou činnost ve škole	206
17.8	Vzdělávání výchovných poradců	208
17.9	Propagace a dostupnost výchovného poradenství	209
17.10	Identifikace rozdílů z hlediska typu školy, lokalizace, kraje	210
18	NÁVRHY A OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ A ZKVALITNĚNÍ SLUŽEB	212
Závěr		215
Resumé		218

Summary of the Monograph	220
Seznam použitých zdrojů	222
Internetové zdroje	228
Seznam použitých zkratk	232
Přílohy	234
Věcný rejstřík	242